

Gras is om in te liggen..... deel 11

Calamagrostis epigejos

John Bruinsma

In de vorige Venkraai heeft het aandachtige lezertje in het jaarverslag van de Floristische werkgroep kunnen lezen, dat er van *Sparganium erectum* alleen de zeldzaam geachte ondersoort 'neglectum' voorkomt.

Dat zal Erik Abma deugd gedaan hebben: een gesprek met hem was het begin van dit verspreidingsonderzoek. De oproep tot verzamelen van Egelskopen in Gras nr. 7 was daarom aan hem opgedragen.

Niet zo blij zou Erik zijn als hij op excursie niet meer 'Grote egelskop' mocht zeggen, maar 'Blonde egelskop'. Erik hield niet van nieuwe namen en zou met pretoogjes wachten op een reactie als hij zo'n 'ouderwetsche' zou gebruiken. "Pluimstruisriet" was één van zijn geliefde; dat heet nu prozaïscher "Hennegras".

In de tijd dat Erik rond Eindhoven inventariseerde (t/m de jaren '70) was Duinriet in de regio een onbekende verschijning. Omdat dat nu. niet meer zo is, moeten we het in deze 11e! aflevering maar eens over dit gras hebben.

Het Duinriet (*Calamagrostis epigejos* (L) Roth.) is in onze omstreken inmiddels een algemene, waarschijnlijk zich uitbreidende soort. Eerst zullen we een poging tot beschrijving wagen, waarin we ook het in hetzelfde geslacht geplaatste Hennegras *Calamagrostis canescens* (Web.) Roth.) zullen betrekken.

Duinriet, Hennegras, Riet, Rietgras en Groot liesgras zijn zo'n beetje de grootste grassen in deze contreien. Vergelijkend met Riet kun je zeggen dat Duinriet en Hennegras ongeveer de helft kleiner zijn (zo tot ruim een meter) en ook tengerder van bouw. De bladeren zijn smaller en hangen sierlijk over. Dat houden ze tot na de volgende winter vol.

Het tongetje van Riet bestaat uit haren, dat van Duinriet en Hennegras is vliezig.

Het verschil tussen Duinriet en Hennegras op een afstand is, dat de pluim van Hennegras slanker is en overhangt, terwijl die van Duinriet meer uitgespreid is en recht op staat. Het makkelijkste verschil in detail is, dat het blad van Hennegras behaard is en dat van Duinriet kaal.

Dat zie het beste als je zo'n blad dubbel buigt en er dan met een goede loep over heen kijkt. Maar Wat baten al dit soort beschrijvingen als je al dit moois op excursies van de Floristische werkgroep uitgebreid kunt zien?

Hennegras staat gemiddeld het natste van de twee: in niet echt overvoedselrijke veenmoerassen, broekbossen, natte kapvlakten, slootkanten en schraallanden. Vanuit het nat kan een mat van Hennegras flink ver de sloot uit komen naar het droge.

Duinriet komt het meest voor op het droge zand (in de duinen komt hij ook voor in het hele jaar onder water staande valleien). Buiten de duinen is Duinriet te vinden in struwelen, bosranden, op kapvlakten, zandige dijken, berm, langs spoorwegen. Al die omschrijvingen kloppen ook voor onze omgeving. Vooral in berm is Duinriet een opvallende, hoge verschijning: als je hem eenmaal kent, zie je hem 'overall'.

Van oudsher kwam Duinriet hier vooral voor op kapvlakten, de uitbreiding zou het gevolg zijn van voedselrijke regen. (Komt er eens een leuke soort in onze flora, krijgt de zure regen de schuld).

Het kaartje dat Joep Spronk heeft doen tekenen, laat de vondsten van 1970 t/m 1988 in en om Eindhoven zien. Stad en dorpen zijn gestileerd weergegeven en naar ik hoop kunnen onze spoorzoekende lezertjes zich nader oriënteren op spoorlijnen, beken en kanalen. Het raster zijn de kilometerhokken zoals die ook op de stafkaart voorkomen. Iets dikker is het raster van 'uurhokken' zoals dat voor landelijke planten- en vogelatlassen wordt gebruikt. Een zwart hokje betekent, dat de soort in het betreffende kilometerhok is aangetroffen.

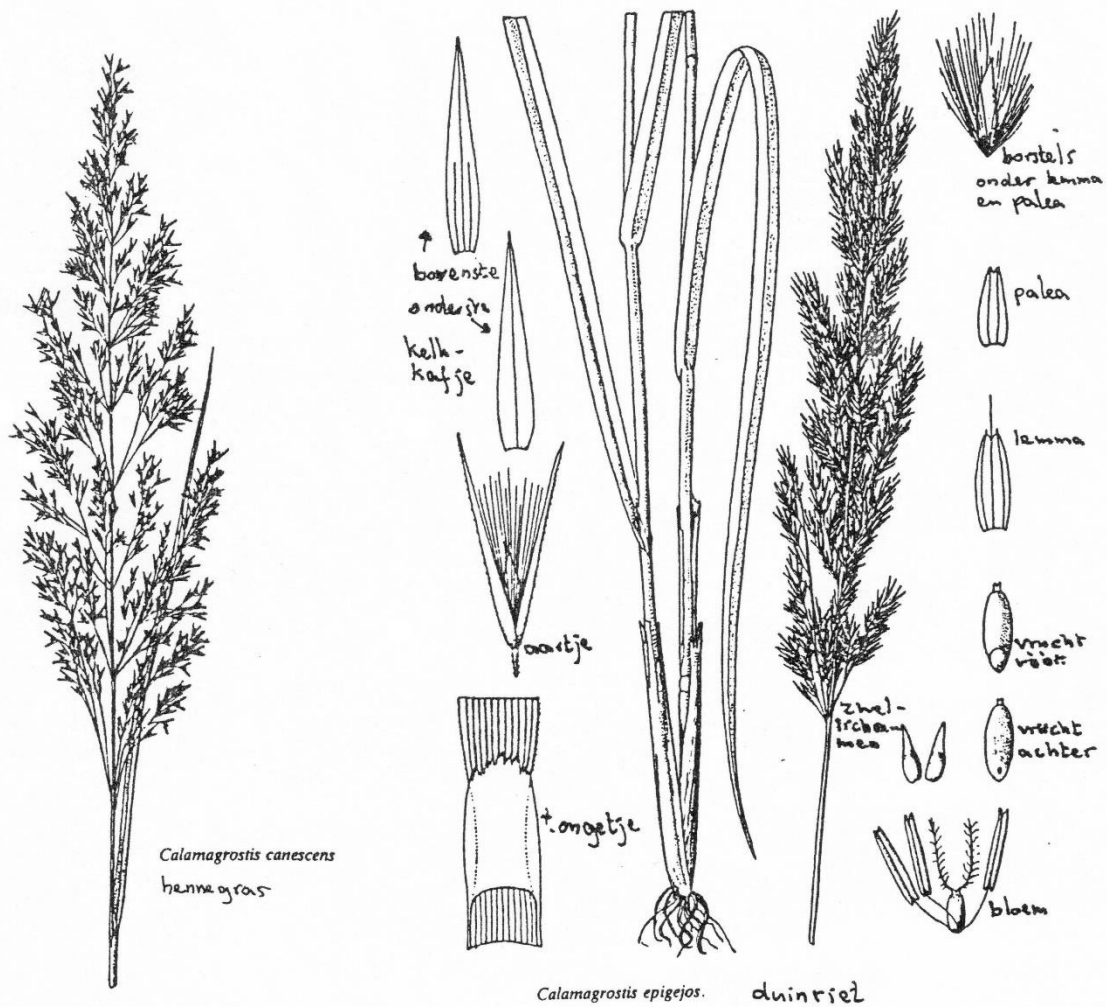
Voor wie bij cijfertjes enige fantasie krijgt over het voorkomen van een soort volgen hier de landelijke en lokale zeldzaamheidscijfers.

	aantal hokken lokaal	zeldzaamheid	
		lokaal	landelijk
<i>Calamagrostis epigejos</i> - Duinriet	47	6	6
<i>Calamagrostis canescens</i> - Hennegras	199	6	8

6 = vrij algemeen, 8 = zeer algemeen; lokaal zijn 278 kilometerhokken onderzocht.

Noot:

Een beetje pech is wel dat de allereerste voorjaarsbladeren van Hennegras ook kaal zijn. Meestal is er dan nog wel behaard hooi van vorig jaar in de buurt.

Literatuur:

- Joep Spronk: Flora van Eindhoven en omgeving, 1970 t/m 1988, januari 1989 (die is dus uit!).
- V. Westhoff c.s.: Wilde planten, deel 1 en 3.
- Heukels/Van der Meijden: Flora van Nederland, 20e druk, 1983.
- J. Mennema c.s.: Atlas van de Nederlandse Flora, deel 2, 1985.

De tekeningen zijn overgenomen uit C.E. Hubbard: Grasses, 1984.

Rest nog om Marco Sporen te bedanken voor zijn aanvullingen op de gegevens over het Spekt, waar Joep Spronk in Gras..... nr. 7 zo'n droevig verhaal over schreef. Ik zou wel eens willen weten wat de beheerder (Het Brabants Landschap) van deze ontwikkeling vindt, afgezien van wat hij in het jaarverslag kwijt wil.

John Bruinsma

Calamagrostis epigejos - Duinriet

